

Protokoll fört vid enskild föredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Beslutande
Minister
Mats Perämaa

Föredragande
Specialsakkunnig upphandling
Mårten Broman

Justerat
Omedelbart

Nr 17

Projektet för inrättande av en nationell informationsresurs
för offentlig upphandling och publicering av uppgifter
om offentliga samfunds inköpsfakturor

ÅLR 2025/2718

37 F1

Beslut

Beslutades att lämna utlåtande enligt **bilaga 1, F125E14**.

Hänvisning
VN/2215/2025

Finansministeriet

Kontaktperson
Specialsakkunnig upphandling Mårten Broman

kirjaamo.vm@gov.fi

Ärende

Hörande av Ålands landskapsregering; Projektet för inrättande av en nationell informationsresurs för offentlig upphandling och publicering av uppgifter om offentliga samfunds inköpsfakturer

Begäran om utlåtande

Finansministeriet har gett landskapsregeringen möjlighet att lämna utlåtande om projektet för inrättande av en nationell informationsresurs för offentlig upphandling och publicering av uppgifter om offentliga samfunds inköpsfakturer.

Begäran om yttrande finns på svenska och det finns en omfattande bedömningspromemoria på finska. Bedömningspromemorian finns inte på svenska vid tidpunkten då utlåtandet begärts av Ålands landskapsregering.

Behörighetsfördelning

Landskapet har enligt 18§ 1 och 4 punkterna självstyrelselag (1991:71) för Åland (nedan "självstyrelselagen") lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och de myndigheter och inrättningar som lyder under den samt om kommunernas förvaltning.

Offentlig upphandling har ansetts tillhöra åländsk lagstiftningsbehörighet när landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling antogs. Offentlig upphandling ansågs falla under lagstiftningsbehörigheten gällande landskapsstyrelsen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas förvaltning. Senare ändringar av lagen har inte föranlett någon ändring i bedömningen av behörighetsfrågan. När lagtinget antog landskapslagen (2007:50) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling konstaterade Högsta domstolen att offentlig upphandling är ett område som uppvisar allt starkare konkurrensrättsliga drag.

Högsta domstolens fastslog vidare att offentlig upphandling faller inom ett rättsområde för vilket riket till större del har lagstiftningsbehörighet. Högsta domstolen drog slutsatsen att lagtinget hade överskridit sin lagstiftningsbehörighet i och med antagandet

av blankettlagstiftningen om offentlig upphandling. Ålandsdelegationen delade inte Högsta domstolens åsikt om lagstiftningsbehörigheten.

Frågan avgjordes av Republikens President Tarja Halonen som konstaterade att utgångspunkten bör vara att förändringar i lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet i regel bör ske genom ändring av självstyrelselagen. Med bakgrund av att offentlig upphandling tidigare har ansetts falla under landskapets lagstiftningsbehörighet och att blankettlagen bör anses uppfylla kraven enligt Europeiska unionens rättsordning fann Republikens President inte sådana starka skäl som skulle motivera utövande av vetorätt. Försättningsvis anses således offentlig upphandling falla under landskapets lagstiftningsbehörighet.

Det innebär att landskapet har lagstiftningsbehörighet avseende om landskapets myndigheter, kommunal förvaltning och inrättningar som lyder under dem ska omfattas av lagen om en informationsresurs, med undantag för Statens ämbetsverk på Åland, som är statens allmänna regionförvaltningsmyndighet på Åland och sköter en del av de uppgifter som enligt självstyrelselagen för Åland ankommer på riket.

Enligt 27 § 8 punkten i självstyrelselagen för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i frågor som rör föreningar och stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar samt bokföring. Enligt finansministeriets preliminära ståndpunkt har riket behörighet att avgöra om informationsresurslagen ska gälla för åländska föreningar, stiftelser och bolag.

De huvudsakliga förslagen

Förslaget innebär att det stiftas en helt ny lag om en informationsresurs samt att ändringar görs åtminstone i lagen om offentlig upphandling och koncession (FFS 1397/2016) och lagen om offentlig upphandling och koncession inom sektorerna inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (FFS 1398/2016).

Ny lag om informationsresurs

- inlämning av uppgifterna om inköpsfakturer till informationsresursen enligt ett separat fastställt innehåll och från och med ett datum som preciseras senare
- generering av ett fritt formulerat ID för kontraktet, som registreras i informationsresursen om sådana inköpsfakturauppgifter som inte hänför sig till upphandling som konkurrensutsatts enligt upphandlingslagen
- den upphandlande enhetens sekretessmärkning av inköpsfakturorna innan uppgifterna lämnas till informationsresursen.

Ändringar i upphandlingslagarna

- införande av ett konkurrensutsättnings-ID på upphandlingsannonser, annonser i efterhand och inköpsfakturer som hänför sig till upphandling som konkurrensutsatts i

enlighet med lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, nedan upphandlingslagen)

- komplettering av innehållet i upphandlingsannonser bland annat vad gäller de upphandlande enheter som deltar i en konkurrensutsättning

- införande av ett identifierande nummer för de upphandlande enheterna i tjänsten hankintailmoitukset.fi (Hilma)

- inlämning av anbudsförfrågan till Hilma och till informationsresursen där de är öppet tillgängliga under och efter konkurrensutsättningen

- inlämning av anbuderna till Hilma och till informationsresursen efter att beslutet om upphandlingen har fattats

- publicering av upphandlingsbeslutet och motiveringspromemorian som bilaga till annonsen i efterhand

- annonser i efterhand:

- framöver ska en annons i efterhand publiceras om upphandlingar som överskrider det nationella tröskelvärdet (förslaget ingår i arbets- och näringsministeriets utkast till regeringens proposition om en reform av upphandlingslagen)

- en förenklad annons i efterhand ska publiceras om upphandling inom ett ramavtal med flera upphandlande enheter och flera leverantörer, när ett separat fastställt tröskelvärde överskrids

- informationen i annonserna i efterhand utvidgas med bland annat uppgifter som anbudsgivarna i en konkurrensutsättning

- påföljd för underlåtenhet att lämna annons i efterhand är påminnelser och slutligen en dröjsmålsavgift

- de upphandlande enheternas rapportering av sina anknutna enheter till Statskontoret

Landskapsregeringens synpunkter

Landskapsregeringen har en annan uppfattning än finansministeriet angående behörighetsfördelningen. Offentlig upphandling tillhör landskapets behörighet, och därför ska de enheter som anges i 3 § i landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet.

Den nya lagen om informationsresursen hör till lagstiftningen om offentlig upphandling, vilket gör att landskapsregeringen bedömer att landskapet har lagstiftningsbehörighet beträffande om informationsresurslagen ska tillämpas på de upphandlande enheter som

avses i 3 § landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling, vilket även kan omfatta åländska föreningar, stiftelser och bolag.

Landskapsregeringen anser att upphandlande enheter som är offentlighetsrättsliga organ enligt 5 § lagen om offentlig upphandling eller 5 § försörjningslagen ska omfattas av åländsk behörighet om den upphandlande enhet som kontrollerar eller finansierar det offentlighetsrättsliga organet tillämpar landskapslagen om offentlig upphandling.

Samma princip som ovan borde tillämpas på upphandlande enheter som har fått understöd av en åländsk upphandlande enhet som tillämpar landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling till ett belopp som överstiger hälften av upphandlingens värde.

Landskapsregeringen önskar att det i regeringens proposition, i lagstiftningen eller på annat sätt framgår att informationsresurslagen är åländsk behörighet. Om riket mot förmodan skulle finna att saken utgör riksbehörighet önskar landskapsregeringen att det tydligt framgår att de åländska upphandlande enheter som avses i 3 § landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling är undantagna i lagstiftningen om informationsresurslagen.

Landskapsregeringen har för närvarande inga planer på att införa en informationsresurslag på Åland, men önskar att det ska vara tekniskt möjligt för landskapet att ansluta sig till informationsresursen om Ålands lagting inför en sådan lag.

Landskapsregeringen vill även informera att stora ändringar i hankintailmoitukset.fi kan kräva anpassning av landskapslagen (2017:80) om offentlig upphandling. Finansministeriet ombeds därför att informera om planerade ändringar så att nödvändiga lagändringar kan genomföras i tid.

Minister

Mats Perämaa

Specialsakkunnig upphandling

Mårten Broman